

עבודה זרה. פרק ראשון – לפני אידיהן דף טז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" קיא
רש"י תוספות

1 לפרסאי דמגנו עלן – ונראה דאגן נמי שרינן השתא למכור לגוים כלי זין מהאי טעמא.
2 מרביעין עליה וילדת – ובזכר נמי יכול להרביעו על כמה נקבות. אלמא לא מקבלת
3 זכר – לאו משום דסבר טריפה אינה יולדת, דבפרק "אלו טריפות" (חולין נו, ב)
4 בעי למימר דרבי יהודה יולדת. אלא דלא מקבלת זכר, וכדמשמע לישנא, מדלא קאמר
5 "אלמא דלא ילדה". אלמא תורת בהמה גסה
6 מאי היא – קשה: לימא דלית ליה חי נושא איה
7 עצמו בעופות, כרבנן! ויש לומר: מדאסר רבי
8 משום תורת כלי זין – משמע דאפילו המיוחד
9 לרכיבת אדם, דמודו כולי עלמא דחי נושא את
10 עצמו, ואם כן תורת בהמה גסה מאי היא? ושלש
11 מחלוקות דברב. אבל האי דאי משחי ליה אתי
12 לכלל מלאכה – תימה: למה לי האי טעמא?
13 תיפוק ליה משום דאי משחי ליה לפיטום אתי
14 למימר כחוש מכור לו, כי הדיכי דגורי רבנן
15 בשבורה דלא ליתי למימר שלימה מכרה לו? ויש
16 לומר: דודאי בשבורה יש לגזור, דכין דרבנן אית
17 לזו מרביעין עליה זכר אם כן משחה לו זמן
18 מרובה, אבל בזמן מועט דפיטום לית לן למגור
19 אי לאו טעמא דחזי למלאכה. אבל האי
20 דלשחיטה קאי – לאו דוקא נקט "חאי", דאי
21 בסתם שורים גפייהו אמרינן: אימור לשחיטה
22 זבינהו. אלא להכי נקט הכי – דאתא
23 לאפוקי בהמה גסה דמתניתין, דמיירי בבהמה
24 טמאה, נקט הכי. אבל בבהמה טהורה תלינן
25 בשחיטה, ואף על גב דסתם שורים נמי לרדיא
26 זביני.

אר

בשבת. אמר רבי יוחנן: הלכה כבן בתירא. איבעיא ליה: שור של פטם, מהו? תיבעי לרבי יהודה,
תיבעי לרבנן; תיבעי לרבי יהודה: עד כאן לא קא שרי רבי יהודה – אלא בשבורה דלא אתי לכלל
מלאכה, אבל האי דכי משחי ליה אתי לכלל מלאכה – אסור; או דלמא, אפילו לרבנן לא קא
אסרי התם – אלא דסתמיה לאו לשחיטה קאי, אבל האי דסתמיה לשחיטה קאי – אפילו רבנן
שרי? תא שמע, דאמר רב יהודה אמר שמואל: של בית רבי היו מקריבין שור של פטם ביום
אידם, חסר ארבע ריבבן שאין מקריבין אותו היום אלא למקרה, חסר ארבע ריבבן שאין מקריבין
אותו חי אלא שחוט, חסר ארבע ריבבן שאין מקריבין אותו כל עיקר; מאי טעמא? לאו משום
דלמא אתי לשחיטה? – ולפיטום, שאין מקריבין אותו היום אלא למחר – מאי טעמא? אלא, רבי
מיעקר מילתא בעי, וסברי: יעקר ואתי פורתא פורתא. וכי משחי ליה, בריא ועביד מלאכה?
אמר רב אשי, אמר לי זבדא: בר תורא משהינין ליה, ועביד על חד תרין. משנה אין מוכרין להם
דובין ואריות וכל דבר שיש בו נוק לרבים. אין בוגין עמהם בסילקי, גרדום, איצטדייא ובימה, אבל
בוגין עמהם בימוסאיות ובית מרחצאות. הגיע לכיפה שמעמידין בה עבודה זרה – אסור לבנות.
גמרא אמר רב חנין בר רב חסדא, ואמרי לה אמר רב חנין בר רבא אמר רב: חנה גסה הרי היא
כבהמה דקה לפירכוס, אבל לא למכירה; ואני אומר: אף למכירה, מקום שנהגו למכור – מוכרין,
שלא למכור – אין מוכרין. תנן: אין מוכרין להן דובין ואריות ולא כל דבר שיש בו נוק לרבים;
טעמא דאית ביה נוק לרבים, הא לית ביה נוק לרבים שרי! אמר רבא בר עוביא: בארי שבור,

ואליבא

ובכל אלה יש נוק לרבים, וכדי שלא יחפש ישראל שם אסור לבנות עמהם. בימוסאיות – גריסין. בוגין שאינו לצורך עבודה זרה, ומפרש לקמן בפרק "רבי ישמעאל" (נג, ב),
וקרין לו אלטר; דקתי: בימוסאיות של גוים מותרין, ומאי "בימוס" – בימה של אבן אתה ומקריב ובחים, דהוי תשמיש דתשמיש לעבודה זרה. ומרחצאות – בקרקע הן עשין
עמוקין מאד, והמים נופלין מתחת ואנשים רוצים מלמעלה על גבי הנסרים. כיפה = אריוולדי. דרך גוים להעמיד דמות אפרודיטא בבית המרחץ שלהן. גמרא כבהמה
דקה לפירכוס – כדאמר גבי בהמה מסוכנת בשחיטת חולין (לו, א); בהמה דקה שפשטה ידה אחר שחיטתה ולא החזירה – אסורה, דבהמה מסוכנת היא ואינה מותרת עד
שתרכס, ואם לא פרכסה היא כמתה קודם שחיטה. ופישוט יד לזקה אינה אלא הוצאת נפש, אבל גסה, בין פשטה ולא כפפה בין כפפה ולא פשטה – פירכוס היא וכשרה,
הכי מפרש התם. וחייה גסה נמי דרכה לפשוט יד בהוצאת נפש, הלכך שחח חיה גסה מסוכנת ולא פרכסה, אלא פשטה ידה ולא החזירה – אסורה. אבל לא למכירה – למיתלי
במנהגא, אלא כבהמה גסה היא, ובכל מקום אין מוכרין. הא – ארי דלית ביה ניקא, כגון ארי תרבות – שרי. אלמא חיה גסה מוכרין להן, וקשיא לרב וסייעתא לרב חנן.
בארי שבור – הא דקתני מתניתין דארי תרבות שרי – בארי שבור.

ואליבא

אי אפשר – בלא איבה. דכי שלים זייניהו – כשכלים כלי זיינן במלחמה קטלי
בתריסין. עשייות = חתיכות עבות שקרין משי. דחלשי מיניהו – מחלישין אותן
בקורנס עד שנעשו דקות ועושין מן כלי זין. אפילו מרי = פושטין. והציני =
דולדוריא, לא נובין להו, דחלשי מיניהו כלי זין. כפרולא הינדואה – של ארץ
הודו, שאין עושין אותה אלא לכלי זין. דמנני

עילון – נלחמים לשמור העיר ואת יושביה.
שאינה יכולה להתרפאות – ומסתמא
לשחיטה זבנה, ולא משחי ליה, ולא חזי ליה
ישראל כי גוי דתיפוק חרבה מינה לזבני
שלימה. והלא מרביעין עליה – ומשחו לה.
ומאן דחזי לה כי גוי יליף מינה לזבני שלימה
לבשתלד – תאסרוהו, דלא תלד לעולם.
דקטיל בסחיפה – מלמדהו להרוג בידו את
הנופלים במלחמה. סחיפה = מכת יד בהמה
והיה קרי סחיפא, שמכה כלפי מטה, כמו
"סחיפ כסא" (שבת סו, ב) אדנטיר בלעז.
תורת בהמה גסה מאי היא – כלומר, איסור
טעם מכירת בהמה גסה מאי היא? הא לא
עביד מלאכה דחייב טעמא. דנגזור משום
נסינו! מטיחני ברחיים – ואב מלאכה היא.
שור של פטם – שפיטמו, ושמן מאד ואינו
ראוי למלאכה. מהו – למכור לגוי. אבל האי
דאית לכלל מלאכה אסור – דמשחו ליה
וחזו ליה לאחר זמן בידיה. ואף על גב
השתא ליכא מיעוש עלסוני, מיהו נפקא
מינה חרובה למכור שרי שורים לגוי. לאו
לשחיטה קיימא – דכחושה, ומשחו לה לגדל
וילדות. מקריבין – מס ודורון למלך. שור של
פטם – ועבודת ביות היתה. חסר ארבע
ריבבן – הוציא ארבע ריבאות ממון לבטל
שלא יקריבוהו ביום אידם. אלא למחר –
ולמיעקר פורתא מיכין. וכי משחי ליה בריא
ועביד מלאכה – אתקפתא היא. כלומר, ואי
משחו ליה בריא תו למעבד מלאכה דקא
בעית למיסריה? בריא = מתחוק. זבידא –
פטם היה. בר תורא – שור שפטמיהו, משחי
ליה עד דכחיש. ועביד על חד תרין –
בשורים אחרים. משהינין בסילקי = לשון
סירה גודלה היא. כדאמר בסדר יומא (כה, א):
א: לשבת הגזית כמין בסילקי גדולה היתה,
ושם דנין בני אדם ומפליץ אותו ומת. גרדום
= בנץ אחד הוא לדון נפשות, כמו "שנים
שעלו לגרדום" בראש השנה (יח, א).
איצטדייא = מקום שעושין שם איצטדנית
שור, כמו: "שור האיצטדין" (בבא קמא לט,
א), מנגח והורג אנשים, ושחוק הוא להם.
בימה = נמי כעין מגדל קצר הוא וגבוה,
כדאמר במסכת סוטה (מא, א): בימה של עץ
עושים לו בעזרה, ואנו קורין אותו אלמברא,
והיו עושין אותו לדחוף משם איש להמתיו.
ובכל אלה יש נוק לרבים, וכדי שלא יחפש ישראל שם אסור לבנות עמהם. בימוסאיות – גריסין. בוגין שאינו לצורך עבודה זרה, ומפרש לקמן בפרק "רבי ישמעאל" (נג, ב),
וקרין לו אלטר; דקתי: בימוסאיות של גוים מותרין, ומאי "בימוס" – בימה של אבן אתה ומקריב ובחים, דהוי תשמיש דתשמיש לעבודה זרה. ומרחצאות – בקרקע הן עשין
עמוקין מאד, והמים נופלין מתחת ואנשים רוצים מלמעלה על גבי הנסרים. כיפה = אריוולדי. דרך גוים להעמיד דמות אפרודיטא בבית המרחץ שלהן. גמרא כבהמה
דקה לפירכוס – כדאמר גבי בהמה מסוכנת בשחיטת חולין (לו, א); בהמה דקה שפשטה ידה אחר שחיטתה ולא החזירה – אסורה, דבהמה מסוכנת היא ואינה מותרת עד
שתרכס, ואם לא פרכסה היא כמתה קודם שחיטה. ופישוט יד לזקה אינה אלא הוצאת נפש, אבל גסה, בין פשטה ולא כפפה בין כפפה ולא פשטה – פירכוס היא וכשרה,
הכי מפרש התם. וחייה גסה נמי דרכה לפשוט יד בהוצאת נפש, הלכך שחח חיה גסה מסוכנת ולא פרכסה, אלא פשטה ידה ולא החזירה – אסורה. אבל לא למכירה – למיתלי
במנהגא, אלא כבהמה גסה היא, ובכל מקום אין מוכרין. הא – ארי דלית ביה ניקא, כגון ארי תרבות – שרי. אלמא חיה גסה מוכרין להן, וקשיא לרב וסייעתא לרב חנן.
בארי שבור – הא דקתני מתניתין דארי תרבות שרי – בארי שבור.

59 משום תורת כלי זין – שהסוס משמש גם ככלי זין, כפי שיתבאר
60 להלן. ואחד – וטעם נוסף, משום תורת פהמה גסה – שהוא בכלל
61 הגזירה שגזרו על מכירת בהמה גסה.
62 הגמרא מבארת את שני הטעמים של רבי. מבררת הגמרא: פשלתא
63 'תורת כלי זין', איכא – מובן הדבר שיש על הסוס שם 'כלי זין',
64 דקטיל בפהמה – כיון שמלמדים אותו להרוג את הנופלים
65 במלחמה על ידי שבועת בהם. אלא 'תורת פהמה גסה', מאי היא
66 – מה ענינו למה שגזרו איסור במכירת בהמה גסה, הרי אינו עומד
67 למלאכה שנחשש בו משום נסיונו.
68 מבארת הגמרא: אמר רבי יוחנן, לךשןקין הסוס, ואינו ראוי
69 לרכיבה, מטחינו בעליו כרתיים בשבת, ומלאכת טוחן אסורה
70 מהתורה.
71 הגמרא פוסקת את ההלכה בענין: אמר רבי יוחנן, הלכה כבן
72 בתירא, שמוותר למכור לגוי סוס.
73 הגמרא ממשיכה לדון בענין מכירת בהמה גסה: איבעיא להו –
74 נסתפקו בני הישיבה, שור של פטם מהו – שור שפיטמוהו והוא שמן
75 מאד ואינו ראוי למלאכה, האם מותר למכרו לגוי. וספק זה, תיבעי
76 – יש להסתפק בו לשיטת רבי יהודה המתיר מכירת בהמה שבורה,
77 שמא כאן הוא מודה שאסור, ותיבעי לשיטת רבנן שאסרו מכירת
78 שבורה, שמא כאן הם מודים שמוותר.
79 מבארת הגמרא את צדדי הספק: תיבעי לרבי יהודה, שמא עד כאן
80 לא קא שרי – ולא התייר רבי יהודה אלא בשבורה, דלא אתי לכלל
81 מלאכה – שלעולם לא תהיה ראויה לעשיית מלאכה, אבל האי –
82 שור של פטם, דבי משחי ליה אתי לכלל מלאכה אסור – שאם
83 יכחשוהו ויקיימוהו יהיה ראוי למלאכה, שמא יאסור רבי יהודה
84 למכרו, מחשש שישנהו אצלו עד שיהא ראוי למלאכה, וכיון שיראו
85 אותו אצל הגוי יבואו להקל במכירת שאר שוורים. או דלמא
86 – שמא אפילו לרבנן האסורים מכירת שבורה, היא מותר למכור
87 שור זה, והטעם, דלא קא אסרי התם – לא אסרו חכמים מכירת
88 שבורה אלא כיון דפתמיה לאו לשחיטה קאי – שסתמה אינה
89 עומדת לשחיטה, לפי שהיא כחושה, ונח לקונה לקיימה לצורך
90 וולדות, אבל האי – שור זה של פטם, דפתמיה לשחיטה קאי –
91 שסתמו עומד לשחיטה, יתכן שאפילו רבנן שרו – יתיירו למכרו.
92 הגמרא מנסה לפשוט את הספק מהמעשה דלהלן: תא שמע, דאמר
93 רב יהודה, אמר שמואל, האנשים של בית רבי – רבי יהודה
94 הנשיא, היו מקריבין למלך שור של פטם ביום אידם – ביום חגם
95 של הגויים, ודיה זה מס שהיו חייבים בו, ונשלח למלך כמנחה ודורון.
96 חסר ארבעה ריבבן – חיסר רבי מממונו ארבע רבבות ו-ארבעים
97 אלף מטבעות לשחד את המלכות שיסכימו לכך שאין מקריבין
98 אותו היום – ביום אידם ממש, אלא למחר. חזר רבי והסר מממונו
99 ארבעה ריבבן נוספים, כדי לשחדם שאין מקריבין אותו – את אותו
100 שור פטם, כשהוא חי, אלא שחוט. חזר רבי והסר ארבעה ריבבן
101 נוספים, לשחדם שאין מקריבין אותו כל עיקר – שיבטלו מהם
102 תקרובת זו לגמרי. מסיימת הגמרא את ההוכחה: מאי טעמא – מדוע
103 התאמץ רבי כל כך לבטל את נתינת הדורון, לאו משום דלמא אתי
104 לשחויי – האם אין זה מחמת שיש איסור למכור שור פטם לגוי,
105 מחשש שישנהו עד שיהיה ראוי למלאכה. ואף ששם היתה זו נתינת
106 מתנה, מכל מקום דינה כמכירה, ויש לפשוט את הספק, שאסור
107 למכור לגוי שור של פטם.
108 דוחה הגמרא: ולמיטעמיה – לדבריה שטעם משום איסור מכירת
109 שור של פטם, מה ששיחדם רבי בממון רב שאין מקריבין אותו היום
110 אלא למחר, מאי טעמא – מה הטעם שעשה כן, והרי לגבי איסור
111 מכירת בהמה גסה אין חילוק בין יום אידם ליום אחר. אלא ודאי אין
112 הטעם מחמת איסור מכירת בהמה, אלא רבי, מייעקר מילתא בעי –
113 רצונו היה לעקור ולבטל לגמרי את כל ענין המס הזה, שראה בו בזיון
114 עבורם, אלא שחשש רבי שלא יסכימו לבטלו בבת אחת, וסבר, יעקר
115 ואתי פורתא פורתא – יעקר הדבר ויבוא מעט מעט, בכך שכל פעם
116 ביטל חלק אחד מהגזירה.

1 אי אפשר – אם היה אפשר שלא למכור להם חיטים ושעורים בלא
2 שתהיה להם שנאה אלינו, הכי נמי – אכן היה לנו להמנע מלמכורם
3 להם, אלא שבדברים אלו קשה להשתמש מלמכורם להם בלא
4 שיביא הדבר לאיבה, מה שאין כן במנינים שיכול להשתמש
5 מלמכורם, ולכן אסרה הברייתא למכורם להם.
6 הגמרא מביאה לשון אחרת בטעם האיסור למכור מגינים: איכא
7 דאמרי ו-יש שאמרו, תריסין היינו מטעמא דלא – זהו הטעם שאין
8 מוכרים להם, כיון דבי שלים ונייהו – כאשר נגמרים להם כלי
9 המלחמה, קמלי פגנייהו – הורגים הם במגינים עצמם, נמצא
10 שהמוכר להם מסייע במעשי הרציחה שלהם.
11 מבארת הגמרא לפי לשון זו את טעם החולקים: ויש אומרים
12 שמוכרים להם תריסין היינו כיון שדעה זו טוברת שאינם הורגים
13 בהם, דבי שלים ונייהו מערק ערקן – כאשר נגמרים להם כלי
14 המלחמה, הם בורחים, וכיון שאין חשש שיהרגו בהם מותר למכורם.
15 הגמרא פוסקת את ההלכה בענין: אמר רב נחמן, אמר רבה בר
16 אבתי, הלכה כיש אומרים, שמוותר למכור להם תריסים.
17 הגמרא מביאה הלכה נוספת הקשורה למכירת כלי זין: אמר רב
18 דאמר בר אבהה, אין מוכרין להן עששיות – חתיכות עבות של
19 ברזל.
20 שואלת הגמרא: מאי טעמא שאין מוכרים להם, והרי אי אפשר
21 לעשות כלי זין מחתיכות עבות של ברזל. משיבה הגמרא: משום
22 דהקלשי מינייהו כלי זין – מפני שמחלישים אותם בפטיש או בקורנס
23 עד שנעשות חתיכות דקות, ועושים מהם כלי זין.
24 תמחה הגמרא: אי הכי – אם כך, שאתה חושש אף לעשיית כלי זין
25 באופן רחוק, אפילו מרי ותיבעי נמי – אפילו כלי עבודה שיש בהם
26 מתכת נאסור למכור להם, כמו מכוש ו-כלי שחופרים בו או מעצד
27 ו-כלי הדומה לגרזן, משום שאפשר לעשות מהם כלי זין. מתרצת
28 הגמרא: אמר רב זכיה, מה שאסרו למכור להם עששיות של ברזל,
29 היינו בפרולא הינדואה – בברזל ובארץ מארץ הודו, שהברזל שבא
30 משם היה מיוחד לעשיית כלי זין, וכיון שהמוכר יודע שישתמשו בו
31 לעשיית כלי זין, אסור למכור להם.
32 מבררת הגמרא: והאידמא דקא מוננינן – בזמנינו שנהגים למכור
33 להם כלי זין, מה הטעם בכך. אמר רב אשי, אנו מוכרים אותם רק
34 לפרסאי דמגנו עילון – לפרסיים, שאנו שרויים בתוכם והם מגינים
35 עלינו בשמירת העיר ויושביה.
36 שנינו במשנה: אין מוכרין להם וכו' עגלים וסוסיים שלמין ושוברין,
37 רבי יהודה מתיר בשבורה.
38 הגמרא מביאה ברייתא שמפרשת את טעם מחלוקתם של רבי יהודה
39 וחכמים: תניא ברייתא, רבי יהודה מתיר בשבורה, שהרי אינה
40 ראויה למלאכה, ואין לחשוש שיראה בני אדם ברשות הגוי ויבואו
41 להתייר גם מכירת בהמה שלימה, מפני שאינה יכולה להתרפאות
42 ולחיות, ולפיכך קונה אותה הגוי על מנת לשוחטה מיד, ואינו משהה
43 אותה בביתו. אמרו לו חכמים לרבי יהודה, והלא מרביעין עליה
44 ו-על השבורה ויולדת, וכן דמרביעין עליה ויולדת, אתו לשחיטה
45 – יש לחשוש שישנהו אותה הגוי כדי שתגדל וולדות, וילמדו הרואים
46 שמוותר למכור בהמות לגוי. אמר להן רבי יהודה, לבשתלד
47 תאסרוה, כלומר, אם היתה השבורה יכולה ללדת היתה מקום
48 לגזירתכם, אך אני חולק עליכם בזה וסובר שבהמה שבורה אינה
49 יכולה ללדת, וממילא ודאי לא ישנהו אותה הגוי. הגמרא מוסיפה
50 לבאר את דבריה, אלא לא מקבלת זכר – מבואר מדברי רבי יהודה
51 שבהמה שבורה אינה מקבלת זכר, והוה הטעם שלא תלד ומותר
52 למכורה.
53 שנינו במשנה: אין מוכרין להם בהמה גסה, כן בתירא מתיר פסום.
54 הגמרא מביאה ברייתא המבארת את טעם המחלוקת: תניא, כן
55 בתירא מתיר פסום, מפני שהוא ו-הגוי הקונה אותו עושה בו
56 מלאכה שאין תיבין עליה הפאת, שהרי רכיבה אינה מלאכה מן
57 התורה, לפי שהי נושא את עצמו, ואין לחשוש במכירתו שיבוא לידי
58 איסור שבתית בהמתו. ורבי אוסר מפני שני דברים ו-טעמים, אחד,

1 הגמרא חוזרת לדון בענין ספיקם של בני הישיבה, שהסתפקו שמא
 2 אסור למכור שור פטם מחשש שהגוי ישהה אותו בביתו עד שיהא
 3 ראוי למלאכה. שואלת הגמרא: וְכִי מְשַׁחֵי לִיהּ – האם לאחר שישח
 4 את השור, בְּרִיא וְעֵבִיד מְלֹאכָה – יתחזק ויעשה מלאכה. משיבה
 5 הגמרא: אָמַר רַב אֲשִׁי, אָמַר לִי זְבִידָא – אדם שהיתה מלאכתו
 6 בפיתום שוורים, בְּרִ תוֹרָא מְשַׁחֵינָן לִיהּ וְעֵבִיד עַל חַד תְּרִין – שור
 7 שפיטמוהו, אנו משהים אותו וממתינים שיכחיש, ואז הוא עושה
 8 מלאכה כפליים משור רגיל.

משנה

9 משנתינו מבארת שאין מוכרים לגויים וכן אין בונים עימהם דבר שיש
 10 בו נזק לרבים.
 11 אִין מוֹכְרִין לָהֶם – לגויים, דוֹבִין וְאֲרִיזוֹת, וְכָל דְּבַר שֵׁישׁ בּוֹ נֶזֶק
 12 לְרַבִּים, כגון כלי מלחמה חרבות ורמחים.
 13 אִין בּוֹנִין עִמָּהֶם בְּסִילְקִין – טירה גבוהה של מלכים, ושם יושבים
 14 לדון בני אדם למיתה ומפילים אותם משם ומתים. וכן אין בונים
 15 עימהם גְּרֵדוֹם – בית וועד שדנים בו נפשות להריגה. וְאִיצְטְרִיִּיא –
 16 הוא מקום שעושים לשחוק שנלחמים שוורים בבני אדם והורגים
 17 אותם. וְכִיטָה – בנין גבוה וצר כעין מגדל, ועשוי לדחוף משם איש
 18 להמיתו. כל אלו אין בונים עמהם כדי שלא ייתפש ישראל שם, שאם
 19 לא יהיה להם מקום מזומן אולי יזדמן הצלה לישראל הנתפש בידם.
 20 אָבֵל בּוֹנִין עִמָּהֶם בְּיַמּוֹסְיָאוֹת – היינו בימה של אבן אחת שמקריב
 22 עליה זבחים לעבודה זרה. וְבֵית מְרַחְצָאוֹת. אמנם אף שמותר

23 לבנותם עמהם, מכל מקום הִגִּיעַ לְכִיפָה – כשהגיע לבנות את הכיפה
 24 שלהם דהיינו בנין העשוי כמין קשת שְׁמַעְמִידִין בַּה עֲבוֹדַת בּוֹכְבִים,
 25 אָסוּר לְבָנוֹת.

גמרא

26 הגמרא מביאה את שיטת רב במכירת חיה גסה לגויים, ומקשה על
 27 כך ממשנתינו: אָמַר רַב חֲנַן בְּרַ רַב חֲסִידָא, וְאָמַרִי לָהּ אָמַר רַב חֲנַן
 28 בְּרַ רַבָּא אָמַר רַב, חִיָּה גְּסָה חֲרִי הִיא כְּבַהֲמָה דְּקָה לְעֵנֵן פִּירְבוּס.
 29 אָבֵל לֹא לְמַכְרָה – אבל לגבי מה ששנינו במשנה לעיל (יה) שבהמה
 30 גסה אסור למוכרה לגויים ובהמה דקה תלוי במנהג המקום, אין דין
 31 חיה גסה כבהמה דקה אלא דינה כבהמה גסה ואסור למוכרה לגויים.
 32 וְאֲנִי אוֹמֵר – רב חנן אומר שהוא עצמו חולק וסובר שְׁאֵף לְמַכְרָה
 33 דִּין חִיָּה גְּסָה כְּבַהֲמָה דְּקָה וּמְקוֹם שְׁנַחְגּוֹ לְמַפּוֹר מוֹכְרִין וּמְקוֹם
 34 שְׁנַחְגּוֹ שְׁלֹא לְמַפּוֹר אִין מוֹכְרִין.
 35 הגמרא מקשה על רב ממשנתינו. מקשה הגמרא: תַּנּוּ, אִין מוֹכְרִין
 36 לָהֶן דוֹבִין וְאֲרִיזוֹת וְלֹא כָּל דְּבַר שֵׁישׁ בּוֹ נֶזֶק לְרַבִּים. מדייקת
 37 הגמרא: מַעֲטָא דְּאִית בֵּיהּ נֶזֶק לְרַבִּים – הטעם שאסור למכור דובין
 38 ואריות הוא משום שיש בהם נזק לרבים, הָא לִית בֵּיהּ נֶזֶק לְרַבִּים –
 39 אבל דובין ואריות שאין בהם נזק לרבים כגון ארי תרבות שגדל בבית
 40 אדם, שְׂרִי – מותר למכור להם, אם כן מוכח ממשנתינו שמותר
 41 למכור להם חיה גסה וכפי שסבר רב חנן בר רבא וקשה לרב.
 42 מתרצת הגמרא: אָמַר רַבָּה בְּרַ עוֹלָא, משנתינו שמבואר בה שארי
 43 תרבות מותר למכור להם, עוסקת בְּאֲרִי שְׁבוּר שֵׁישׁוֹ רָאוּי לְמַלְאכָה

1 ארי שבור הוא אצל מלאכה - פירש הקונטרס דאיתא כרבי יהודה דשרי בשבורה, אבל
2 רבנן דאסרי בשבורה אסרי נמי בארי. ורבינו יצחק אומר דאפילו כרבנן נמי אתיא.
3 דעד כאן לא אסרי רבנן אלא משום דאתי למימר שלימה מכרה לו, אבל בארי לא שייך
4 האי טעמא, דלעולם שבור הוא אצל מלאכה.

5 **מתקורף** לה רב נחמן ב' - פירש רבינו יצחק
6 דאשנושא דלעיל נמי קא: ויש ספרים
7 שהוא כתוב נמי לעיל, ובתנן נגמח. **רב** אש
8 דייק ממתניתין - אומר רבינו יצחק דייק נמי מן
9 המשנה דארי חיה גסה הוא, דדוקא ארי שהוא
10 שבור אצל מלאכה. דאי סלקא דעתך דחיה דקה
11 הוא וחיה דקה נמי אסורה, אם כן הוה ליה
12 למימר סתם: כל חיה שיש בה נזק לרבים אין
13 מוכרין. ושייך למשנה לעיל עמוד א'
14 **בימוסיאות** - פירש הקונטרס: בימה של אבן
15 אחת שמקריבין עליהן וזכחים לעבודה זרה וקורין
16 להם אלטר' וכו', ולהכי שרי, דלא הוה אלא
17 תשמיש לתשמיש עבודה זרה. וקשיא, דלא
18 משתמיט דקרי לבימוס משמש למשמישה, אלא
19 משמש לעבודה זרה עצמה קרי "בימוס". כדתנן
20 לקמן פרק "כל הצלמים" (מז, ב) אבן שחצבה
21 תחילה לבימוס, ופירש הקונטרס: לשם מקום
22 מושב עבודה זרה עצמה, ועובדי הבימוס כעובדי
23 עבודה זרה עצמה. ואמר נמי (עבודה זרה נג, ב)
24 בימוסיאות של מלכי גוים אסורין מפני
25 שמעמידין עליהם עבודה זרה בשעה שהמלכים
26 עובדין, אלמא משם תשמיש עבודה זרה עצמה
27 הוא, ועוד, דנהי נמי שהוא משמש למשמש
28 עבודה זרה, אמאי מותר לבנות עמהן? וכי הוא
29 סכרא להתייר לבנות עמהן מקום שקטירו עליו
30 במחתה לעבודה זרה? לכך נראה לרבינו יצחק
31 כגירסת הערוך, שפירש "דימוסיאות" בלתי,
32 והוא לשון קדמוניות כדאמרנן בשבת פ"ד
33 "חבית" (קמז, ב) אסור לישב בקרקעיתה של
34 דימוסיאות מפני שמעמלת ומרפאה, וכן אמר
35 (שם) מיא דימוסיא וחמרא דפרוגיאתא קפוד
36 עשרת השבטים. ואמרנן נמי במדרש: למחר אני
37 פותח להם מרחצאות דימוסיאות. ובפירוש
38 רבינו שמואל בן מאיר כתב "דימוסיאות", ופירש
39 שהוא בנין שלא לצורך עבודה זרה.
40 **דימוס** פטור אתה - פירוש: ברחמי עבודה זרה
41 שלו נשבע, כי "דימוס" לשון רחמים
42 הוא, כדאמרנן בירושלמי דשביעית (פרק ט)
43 במעשה דרבי שמעון בן יוחי, אחר דנפק מן
44 מערתא חמא חד צד עופות, שמע בת קלא כד
45 הוה אמרה: "דימוס" הוה פסגה, פירוש: היה
46 העוף נמלט מן הפת. וכד הוה אמרה "ספיקולא"
47 הוה מתצדא, פירוש: הוה מתלבדא בפח, "קולא"
48 הוה הרגום של פח. אלמא משמע "דימוס" הוא
49 לשון רחמים. ושמעט מן דהא אפילו ציפורא
50 קלילא מבלעדו שמאי לא מתצדא, כל שכן בר
51 איניש.

38 שלש בסילקאות הן: של מלכים, ושל מרחצאות, ושל אוצרות. אמר רבא: שתים להיתר ואחד
39 לאיסור, וסימין: "לאסור מלכותם בוקים". ואיפא דאמרי, אמר רבא: פולגם להיתר. - והתנן: אין
40 בונין עמהן בסילקי, גרדום, איצטרייא ובימה! - איפא: של גרדום ושל איצטרייא ושל בימה.
41 תנו רבנן: בשנתפס רבי אליעזר למינות, העלהו לגרדום לידון. אמר לו אותו הגמון: וכן שפמוותך
42 יעסוק בדברים בטלים הללו? אמר לו: נאמן עלי הדיין. פסבור אותו הגמון עליו הוא אומר,
43 והוא לא אומר אלא כנגד אביו שבשמים. אמר לו: הואיל והאמנותי עליך, דימוס, פטור אתה.
44 כשפא לביתו נכנסו תלמודיו אצלו לנחמו, ולא קיבל עליו תנחומין. אמר לו רבי עקיבא: רבי,
45 תרשיני לומר דבר אחד ממה שלימדתי? אמר לו: אמור. אמר לו: רבי, שפא מינות בא לידך

1 ואליאב דרבי יהודה - דשרי דכותיה בבמה גסה, אבל לרבנן אסור. ולרבי יהודה
2 נמי ארי שלם אסור, וחיה גסה כבהמה גסה, כרב. **רב אשי אמר** - אפילו תימא בארי
3 שלם, ומתניתין רבי יהודה היא דשרי בשבורה, וכל אריות שבורין הן אצל מלאכה,
4 דארי לא בר מלאכה הוא. אבל רבנן דאסרי בשבורה אסרי נמי בארי. ורבי יהודה
5 נמי, בשאר חיה גסה כגון ערוך דתני בהו
6 ריחיא כדלקמן, מודה דאין מוכרין. הכי
7 גרסינן: ואפילו במקום שמוכרין להם בהמה
8 דקה חיה גסה אין מוכרין - ושמע מינה: חיה
9 גסה אינה כבהמה דקה למכירה. תיובתא
10 דרב חנן בר רבא - דאמר: ואני אומר אף
11 למכירה. רבינא רמי מתניתין אברייתא כו'
12 חיה גסה אין מוכרין, וארי תרבות קתני
13 ממתניתין דמוכרין, ואף על גב דחיה גסה הוא.
14 הכי גרסינן: מתקורף לה רב נחמן מאן לימא
15 לן - דהאי ארי חיה גסה הוא? דלמא חיה
16 דקה הוא ורב אשי דייק ממתניתין כו' -
17 ומותיב תיובתא. ולא גרסינן "ומותיב
18 מברייתא". והכי פירוש: אן אבותינן לעיל
19 לרב מדוקיא דמתניתין דנקט דבר שיש בו
20 נזק, הא ארי תרבות שרי, וקא סלקא דעתך
21 דהוא הדין לשאר חיה גסה. ורב אשי שנייה
22 אליבא דרב: ארי שאני, דשבור הוא אצל
23 מלאכה. ומדך דוקיא דנקט במתניתין ארי,
24 הא שאר חיה דבת מלאכה היא כדלקמן אף
25 על גב דליבא ניקא אסור, דייק רב אשי
26 ומותיב תיובתא לרב חנן בר רבא דפליג
27 עליה דרב. וגרסינן במסקנא: תיובתא דרב חנן
28 בר רבא. דבי מר יוחני שחני ריחיא כערודי
29 = חמור הבר. רב יהודה - תלמידו דרב
30 ותלמידו דשמואל. להתם - לארץ ישראל.
31 לא סבר לה מר - דהא שמעתא ריהא רב
32 רימיה אמרה משמיה דרב? אגא אשכחתייה
33 בסוריא דיתבי וקאמר לה משמיה דרב.
34 אלמא איהו קיבלה מיניה, ואת אמרת רב
35 חמא בר גוריא קיבלה מרב. פתאי אוכמא
36 = כלי שחור, כמו (עבודה זרה לג, ג) "הני
37 פתוות דבי מיכסי אוכמא", שנשחת על
38 די מלאכה. כלומר, גם אתה רגיל וחדיר
39 בתורה, כמו (בבבא בתא, א) "מכותלי ביתך
40 ניכר שפחמי אתה", "חכמה מפוארה בכלי
41 מכוער" (תענית ז, א). דרכן של תלמידי
42 חכמים שמצטערין על לימוד תורה ואינם
43 מכבסים בגדיהם. מינאי זמינך - מינאי -
44 דאמינא לך משמיה דרב חמא, ומינך -
45 דשמעת ליה מדרבה בר רימיה. תסתית
46 שמעתא - תיאמר שמועה בשם אומרה,
47 דהכי הוה, דרב חמא בר גוריא קיבלה מרב
48 ורבה קיבלה מרב חמא. ושל אוצרות -
49 לסגולת המלך, בונין בונין חוק. להיתר -
50 בונין עמהן. ואחד - הוא של איסור, שאן
51 בונין עמהן. לאסור מלכותם - של מלכים
52 אסור, שדנין שם נפשות. והתנן אין בונין
53 עמהן בסילקי - אלמא איכא בסילקי
54 דאסירי. בסילקי של גרדום - אבל בסילקי
55 סתמא, שהיא לדירת מלכים, מותרת.
56 למינות - מינין תפסוהו לכופו לעבודה זרה.
57 עליו [הוא] אומר - כלומר, הדין עמך,
58 דדברים בסילקי הן. והוא לא אמר כן -
59 אלא: נאמן עלי הדיין האמת, שבאמת דני
60 ליתן לי צרה שפשעתי לקוני. האמנתי -
61 במה שדנתני עליך. דימוס פטור אתה -
62 דימוס היא היתת שם יראתו ונשבע בה.
והנאך

59 שעושים מלאכה לא – אין היתר למכרם. וקשה לרב חנן בר רבא
60 שסבר שחיה גסה הרי היא כבהמה דקה למכירה.
61 אומרת הגמרא: תיובתא דרב חנן בר רבא, תיובתא.
62 מבואר בגמרא שאריות אינם בני מלאכה, אבל שאר חיות אפשר
63 לעשות אתם מלאכה. מבררת הגמרא: וְהָיָה נֶפֶשׁ מִיַּתּוֹת מֵאִי
64 מְלֵאכָה עֲבָדָא – ומכל מקום איזה מלאכה עוברת חיה גסה. מבארת
65 הגמרא: אָמַר אֲבִי אִמֵּר לִי מַר יְהוּדָה, דְּבִי מַר יוֹחָנָן, מִתְּנֵי רִיחִים
66 בְּעֶרְוֵי – טוחנים בריחיים על ידי חמור הבר שהוא חיה גסה.
67 רב זירא מבאר בשם מי נאמר דין זה שחיה גסה הרי היא כבהמה דקה
68 לפירכוס: אָמַר רַב זִירָא, כִּי הוּיָנָי בִּי רַב יְהוּדָה שְׂחִידָה תְּלִמִידֵם שֶׁל
69 רב ושמואל, אָמַר לָן, גְּמִירוֹ מִיֵּנְאִי הָא מִילְתָּא – תלמדו ממני דבר
70 זה דְּמִנְבָרָא רַבָּה שְׂמִיעַ לִי, וְלֹא יִדְעָנָא אִי מַרְבַּ אִי מִשְׁמוּאֵל – ואיני
71 יודע אם שמעתי מרב או משמואל, חיה גסה הרי היא כבהמה דקה
72 לְפִירְכּוּס – חיה גסה דינה כבהמה דקה שאינו נחשב אצלה פרכוס
73 עד שתפשוט ידה או רגלה ותחזיר.
74 ממשיך רב זירא ואומר: כִּי אֲתָאִי לְקוֹרְקוּיָא, אֲשַׁכְּחֵיתִיה לְרַב חֲנִיָּא
75 בְּרַ אֲשֵׁי דִיתִיב וְקָאָמַר מִשְׁמִיָּה דְשְׁמוּאֵל – שישב ואמר בשם
76 שמואל חיה גסה הרי היא כבהמה דקה לְפִירְכּוּס. אָמֵינָא – אמרתי
77 שְׂמִיעַ מִיָּנָה מִשְׁמִיָּה דְשְׁמוּאֵל אִיתְמַר – מוכח מכך שמימרא זו
78 שהסתפק רב יהודה אם שמעה משמואל או מרב, נאמרה בשם
79 שמואל.
80 לאחר מכן כִּי אֲתָאִי לְסוּרָא, אֲשַׁכְּחֵיתִיה לְרַבָּה בְּרַ יְרֵמְיָה דִיתִיב
81 וְקָאָמַר לָהּ מִשְׁמִיָּה דְרַב – שישב ואמר למימרא זו בשם רב. חֵיהָ
82 גְּסָה חֵרִי הִיא כְּבִהְמָה דְקָה לְפִירְכּוּס, אָמֵינָא שְׂמִיעַ מִיָּנָה אִיתְמַר
83 מִשְׁמִיָּה דְרַב וְאִיתְמַר מִשְׁמִיָּה דְשְׁמוּאֵל – מוכח מכך שמימרא זו
84 נאמרה בשם רב ונאמרה בשם שמואל.
85 לאחר מכן, כִּי סְלִיקַת לְהֵתָם – כשעליתי לארץ ישראל, אֲשַׁכְּחֵיתִיה
86 לְרַב אֲסִי דִיתִיב וְקָאָמַר אָמַר רַב חֲמָא בְּרַ גּוֹרִיָּא מִשְׁמִיָּה דְרַב, חֵיהָ
87 גְּסָה חֵרִי הִיא כְּבִהְמָה דְקָה לְפִירְכּוּס. אָמֵינָא לִיָּה לְרַב אֲסִי, וְלֹא
88 סָבַר לָהּ מַר דְמָאן מְרָא דְשְׁמַעְתָּא רַבָּה בְּרַ יְרֵמְיָה – וכי אינך סובר
89 שבעל שמועה זו בשם רב, הוא רבה בר ירמיה.
90 אָמַר לִיָּה רַב אֲסִי לְרַב זִירָא, פְּתִיָּא אֲוֹכְמָא – כלי חרס שחור, כלומר
91 גם אתה רגיל ותדיר בתורה, מִיֵּנְאִי וּמִיָּנָה – מדברי שאמרתי שמועה
92 זו בשם רב חמא בר גוריא, ומדבריך שאמרת שמועה זו בשם רבה בר
93 ירמיה, תְּסַתִּיב שְׂמַעְתָּא – יתברר הדבר ותיאמר שמועה זו בשם
94 אומרה, שכן היה סדר הדברים, שרבה בר ירמיה קיבלה מרב חמא
95 בר גוריא, ורב חמא בר גוריא קיבלה מרב.
96 הגמרא מביאה שאכן מובא כך. אומרת הגמרא: אִיתְמַר נְפִי, אָמַר
97 רַב זִירָא אָמַר רַב אֲסִי אָמַר רַבָּה בְּרַ יְרֵמְיָה אָמַר רַב חֲמָא בְּרַ
98 גּוֹרִיָּא אָמַר רַב, חֵיהָ גְּסָה חֵרִי הִיא כְּבִהְמָה דְקָה לְפִירְכּוּס.
99 הגמרא מבארת מהו 'בסילקי' האסור לבנות עימיהם. שנינו במשנה:
100 אֵין בּוֹנִין בַּו' עִמְהֵם בְּסִילְקִי.
101 אָמַר רַבָּה בְּרַ בְּרַ חֲנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שְׁלֵשָׁה בְּסִילְקָאוֹת הֵן –
102 שלשה סוגי בנינים יש ששמן בסילקי. שֶׁל מְלָכִי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים –
103 בנין העשוי לדירת מלכים, וְשֶׁל מְרַחְצָאוֹת, וְשֶׁל אוֹצְרוֹת – בנין
104 העשוי לשמור אוצרות המלך.
105 אָמַר רַבָּא שְׁנַיִם לְהֵיתֵר וְאֶחָד לְאִיפּוּר – שנים מהם מותר לבנותם
106 עמהם והיינו של מרחצאות ושל אוצרות, ושל מלכים אסור לבנות
107 עמהם כיון ששם יושבים לדון בני אדם על פי דינם ומפילים אותם
108 משם ומתים. וְסִמְּוִן לְדַבְּרָא, הוא הנאמר לְאִסוּר מְלָכִיָּהּ בְּזִקְסִים'
109 (תהילים קמט ח), כלומר שאת בנין העשוי למלכים אסור לבנות עמהם,
110 כיון שדינים הם שם נפשות.
111 וְאִיָּא דְאָמְרִי, אָמַר רַבָּא בּוֹלָם לְהֵיתֵר – את שלושת הבסילקאות
112 האלו מותר לבנות עמהם.
113 שואלת הגמרא: וְהֵתֵנּוּ בְּמִשְׁנֵיתֵינוּ, אֵין בּוֹנִין עִמָּהּ בְּסִילְקֵי גְרָדוּם
114 אִיצְטְרִיָּא וְכִימָה, הרי שיש בסילקי שאסור לבנות עמהם. משיבה
115 הגמרא: אִימָא שֶׁל גְרָדוּם וְשֶׁל אִיצְטְרִיָּא וְשֶׁל בִּימָה – תפרש את
116 המשנה שאין בונים עמהם לא בסילקי של גרדום ולא בסילקי של

1 וְאִלְיָא דְרַבִּי יְהוּדָה שֶׁהִתִּיר בְּמִשְׁנָה לְעִיל (ד) לְמַכּוּר בְּהִמָּה גִסָּה
2 כִּשְׁהִיא שְׁבוּרָה. אֲבָל אֵרִי שְׁלָם אֲסוּר לְמַכּוּרָו כַּדִּין בְּהִמָּה גִסָּה
3 שֶׁאֲסוּר לְמַכּוּרָה, וְכִשְׁשִׁיטַת רַב.
4 מִתְרַצַּת הַגְּמָרָא תִירוּץ נוֹסֵף: רַב אֲשֵׁי אָמַר, לְעוֹלָם מִשְׁנֵיתֵינוּ עוֹסֶקֶת
5 בֵּארִי שְׁלָם וְכִשְׁשִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה, וְאִף שֶׁבְּבִהְמָה גִסָּה הִתִּיר לְמַכּוּרָה רַק
6 כִּשְׁהִיא שְׁבוּרָה מִכָּל מְקוֹם בֵּארִי הִתִּיר לְמַכּוּרָו אִף שְׁלָם כִּיוֵן שֶׁפְתָם
7 אָרִי שְׁבוּרָה הוּא אֲצֵל מְלֵאכָה – כָּל אַרְיוֹת נַחֲשִׁימִים כִּשְׁבוּרִים לְגַבִּי
8 עִשִׂית מְלֵאכָה שֶׁהִרִי אֵינָם בְּנֵי מְלֵאכָה, וְלִכֵּן כִּמוֹ שֶׁבְּבִהְמָה גִסָּה
9 שְׁבוּרָה מוֹתֵר לְמַכּוּרָה, כֵּן גַּם אֵרִי מוֹתֵר לְמַכּוּרָו. אֲבָל שֶׁאֵרִי חֵיהָ גִסָּה
10 כִּגוֹן עֵרֹד שֶׁאֲפִשֵׁר לְעִשׂוֹת עִמָּה מְלֵאכָה כִּגוֹן לְטַחוֹן עִמָּה בְּרַחֲיִים,
11 מוֹדֵה רַבִּי יְהוּדָה שֶׁאֲסוּר לְמַכּוּרָה.
12 הַגְּמָרָא מְקַשֶּׁה עַל רַב חֲנַן בְּרַ רַבָּא מְבַרִייתָא. מְקַשֶּׁה הַגְּמָרָא: מִיֵּתִיב,
13 כְּשֵׁם שְׂאִין מוֹבְרִין לְהֵן כְּהֵמָה גְּסָה בְּרַ אֵין מוֹבְרִין לְהֵן חֵיהָ גְּסָה,
14 וְאִפִּילוּ בְּמְקוֹם שְׁמוֹבְרִין לְהֵן כְּהֵמָה דְקָה, חֵיהָ גְּסָה אֵין מוֹבְרִין
15 לְהֵן. הִרִי שְׁמוּכַח מְדַבְּרֵי הַבְּרִייתָא שְׂחִידָה גִסָּה אֵינָה כְּבִהְמָה דְקָה
16 לְמַכִּירָה, וְקִשְׂיָא לְרַב חֲנַן בְּרַ רַבָּא שֶׁאֲמַר שְׂחִידָה גִסָּה אִף לְמַכִּירָה הִיא
17 כְּבִהְמָה דְקָה.
18 אומרת הגמרא: תיובתא דרב חנן בר רבא, תיובתא.
19 רַבִּינָא רַמִּי מְתַנְיָתֵין אֲבִרִיתָא וּמְשַׁנֵּי – רבינא מקשה סתירה בין
20 משנתינו לברייתא, ומיישבה.
21 תַּנְּנֵן, אֵין מוֹבְרִין לְהֵן דּוֹבִין וְאִרְיוֹת וְלֹא כָּל דְבַר שֵׁישׁ בּוֹ נִזְק
22 לְרַבִּים. מְדִייקַת הַגְּמָרָא: מְעַמָּא דְאִיתּ בִּיהָ נִזְק – הטעם שאסור
23 למכור דובין ואריות הוא משום שיש בהם נזק לרבים, הָא לִית בִּיהָ
24 נִזְק – אבל דובין ואריות שאין בהם נזק לרבים כגון ארי תרבות,
25 מוֹבְרִין. מִשְׁמַע, שְׁמוֹתֵר לְמַכּוּר לְהֵם חֵיהָ גִסָּה.
26 מְקַשֶּׁה רַבִּינָא עַל כֵּךְ מִהַבְּרִייתָא: וְרִמִּינֵיהּ, כְּשֵׁם שְׂאִין מוֹבְרִין כְּהֵמָה
27 גְּסָה בְּרַ אֵין מוֹבְרִין חֵיהָ גְּסָה, וְאִפִּילוּ בְּמְקוֹם שְׁמוֹבְרִין כְּהֵמָה
28 דְקָה, חֵיהָ גְּסָה אֵין מוֹבְרִין.
29 וּמְשַׁנֵּי רַבִּינָא, מִשְׁנֵיתֵינוּ עוֹסֶקֶת בְּאִרִי שְׁבוּרָה וְאִלְיָא דְרַבִּי יְהוּדָה
30 שֶׁהִתִּיר בְּמִשְׁנָה לְעִיל (ד) לְמַכּוּר בְּהִמָּה גִסָּה כִּשְׁהִיא שְׁבוּרָה. אֲבָל
31 אֵרִי שְׁלָם אֲסוּר לְמַכּוּרָו כַּדִּין בְּהִמָּה גִסָּה שֶׁאֲסוּר לְמַכּוּרָה, וְכִשְׁשִׁיטַת
32 רַב.
33 תִירוּץ נוֹסֵף: רַב אֲשֵׁי אָמַר, לְעוֹלָם מִשְׁנֵיתֵינוּ עוֹסֶקֶת בֵּארִי שְׁלָם
34 וְכִשְׁשִׁיטַת רַבִּי יְהוּדָה, וְאִף שֶׁבְּבִהְמָה גִסָּה הִתִּיר לְמַכּוּרָה רַק כִּשְׁהִיא
35 שְׁבוּרָה מִכָּל מְקוֹם בֵּארִי הִתִּיר לְמַכּוּרָו אִף שְׁלָם כִּיוֵן שֶׁפְתָם אָרִי
36 שְׁבוּרָה הוּא אֲצֵל מְלֵאכָה שֶׁהִרִי אֵינָם בְּנֵי מְלֵאכָה, וְלִכֵּן לְשִׁיטַת
37 מִשְׁנֵיתֵינוּ שֶׁסְבַרָה כִּבְרֵי יְהוּדָה כִּמוֹ שֶׁבְּבִהְמָה גִסָּה שְׁבוּרָה מוֹתֵר
38 לְמַכּוּרָה, כֵּן גַּם אֵרִי מוֹתֵר לְמַכּוּרָו. אֲבָל שֶׁאֵרִי חֵיהָ גִסָּה כִּגוֹן עֵרֹד
39 שֶׁאֲפִשֵׁר לְטַחוֹן עִמָּה בְּרַחֲיִים, מוֹדֵה רַבִּי יְהוּדָה שֶׁאֲסוּר לְמַכּוּרָה.
40 רַב נַחְמַן מְקַשֶּׁה עַל הַבְּנַת הַגְּמָרָא שֶׁאֵרִי חֵיהָ גִסָּה הוּא: מְתַקִּיף לָהּ
41 רַב נְחֶמְקֵי, מָאן לִימָא לָן דְאִרִי חֵיהָ גְּסָה הִיא – מנין שאתו ארי
42 מִשְׁנֵיתֵינוּ עוֹסֶקֶת בּוֹ הוּא חֵיהָ גִסָּה, שִׁיקְשָׁה מִמִּשְׁנֵיתֵינוּ עַל רַב וְעַל
43 הַבְּרִייתָא, דְלָמָּא חֵיהָ דְקָה הִיא – שְׁמָא מִשְׁנֵיתֵינוּ עוֹסֶקֶת בֵּארִי קֶטַן
44 שְׂחִידָה דְקָה הוּא, וְלִכֵּן מְבּוּאֵר בְּמִשְׁנָה שֶׁאֵרִי תְּרַבּוֹת שֶׁאֵין בּוֹ נִזְק
45 לְרַבִּים מוֹתֵר לְמַכּוּרָו לְגוּיִים. וְלְעוֹלָם חֵיהָ גִסָּה אֲסוּר לְמַכּוּרָו לְגוּיִים,
46 וְכִפִּי שֶׁמְבּוּאֵר בְּבִרִיתָא וְכִשְׁשִׁיטַת רַב.
47 רַב אֲשֵׁי מְקַשֶּׁה עַל רַב חֲנַן בְּרַ רַבָּא מִמִּשְׁנֵיתֵינוּ: רַב אֲשֵׁי דִיִּיק מְתַנְיָתֵין
48 – מְדִיִּיק מִמִּשְׁנֵיתֵינוּ שֶׁשֶׁאֵר חֵיוֹת שֶׁאֵינָם כֵּאֲרִי אֲלֵא הֵם בְּנֵי מְלֵאכָה,
49 אֲסוּר לְמַכּוּרָם לְגוּיִים, וּמוֹתִיב תִּיּוֹבָתָא – ומקשה מכך קושיא לרב
50 חנן בר רבא.
51 תַּנְּנֵן, אֵין מוֹבְרִין לְהֵן דּוֹבִים וְאִרְיוֹת וְלֹא כָּל דְבַר שֵׁישׁ בּוֹ נִזְק
52 לְרַבִּים. מְדִייקַת הַגְּמָרָא: מְעַמָּא דְאִיתּ בִּיהָ נִזְק – הטעם שאסור
53 למכור דובין ואריות הוא משום שיש בהם נזק לרבים, הָא לִית בִּיהָ
54 נִזְק – אבל דובין ואריות שאין בהם נזק לרבים כגון ארי תרבות,
55 מוֹבְרִין. וּמְעַמָּא אָרִי דְפְתָם אָרִי שְׁבוּרָה הוּא אֲצֵל מְלֵאכָה – ומכך
56 שֶׁנִּקְטָה הַמִּשְׁנָה אֵרִי שֶׁסְתָם אֵרִיוֹת נַחֲשִׁימִים כִּשְׁבוּרִים לְגַבִּי עִשִׂית
57 מְלֵאכָה שֶׁהִרִי אֵינָם בְּנֵי מְלֵאכָה, מִשְׁמַע שְׁדוּקָא אֵרִי וְכִיוּצָא בּוֹ
58 מוֹתֵר לְמַכּוּרָו אֲכָל מִיּוֹדֵי אֲחֵרִינָא דְעִבְדֵי מְלֵאכָה – חיות אחרות

1 אצטדיא ולא של בימה, אבל סתם בסילקי העשוי לדירת מלכים
 2 מותר לבנות עמהם.
 3 אגב שהוזכר לעיל שאין בונים עמהם 'גרדום', מביאה הגמרא מעשה
 4 שהעלו את רבי אליעזר לגרדום לדונו שם: תָּנוּ רַבָּנָן, בְּשַׁנְתָּפּוּס רַבִּי
 5 אֱלִיעֶזֶר לְמִינּוֹת - כשמינים תפסוהו לכופו לעבודה זרה, כלומר
 6 שיכפור בתורה כולה, הֶעֱלָהוּ לְגַרְדּוּם [מקום שדנים בו נפשות
 7 להריגה] לְיָדוֹן אותו למוות על שלמד תורה.
 8 אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הַגָּמוֹן [שם שררה], וְקָן שְׂפָמוֹתָךְ יַעֲסוֹק בְּדַבְרִים
 9 בְּטָלִים הֶלְלוּ וכוונתו היתה על דברי תורה חס ושלום. אָמַר לוֹ רבי
 10 אליעזר להגמון, נֶאֱמַן עָלַי הַדֵּיין.
 11 אומרת הגמרא: בְּסִבּוֹר - סבר אותו הַגָּמוֹן שֶׁעָלִיו הוּא אוֹמֵר -

12 שרבי אליעזר אמר עליו על אותו הגמון 'נאמן עלי הדיין' שאמת היא
 13 כדבריו שהם דברים בטלים, וְהָאֵמֶת הִיא שֶׁהוּא לֹא אָמַר אֶלָּא בְּנֶגֶד
 14 אָבִיו שְׂפָשְׁמִים - שהצדיק עליו את הדין.
 15 אָמַר לוֹ אותו הגמון לרבי אליעזר הוֹאִיל וְהָאֵמֶת [נ] עָלַיךְ - הואיל
 16 והצדקת מה שדנתי אותך, דֵּימוּס - לשון שבועה וכך היה שם
 17 העבודה זרה של אותו הגמון, ונשבע בה, פָּטוֹר אַתָּה.
 18 בְּשָׂא רבי אליעזר לְבֵיתוֹ, נִכְנְסוּ תַלְמִידָיו אֶצְלוֹ לְנַחֲמוֹ על שאירע
 19 לוֹ, וְלֹא קִיבַל עָלָיו תְּנַחוּמֵיין. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא לרבי אליעזר,
 20 רַבִּי, תַרְשִׁינִי לוֹמֵר לְפָנֶיךָ דְּבַר אֶחָד טַמְחָה שְׁלִימְדַתְנִי. אָמַר לוֹ רבי
 21 אליעזר אָמַר. אָמַר לוֹ, רַבִּי, שְׂמָא מִינּוֹת בָּא לְיָדְךָ - שמא דבר
 22 מינות הזדמן לך